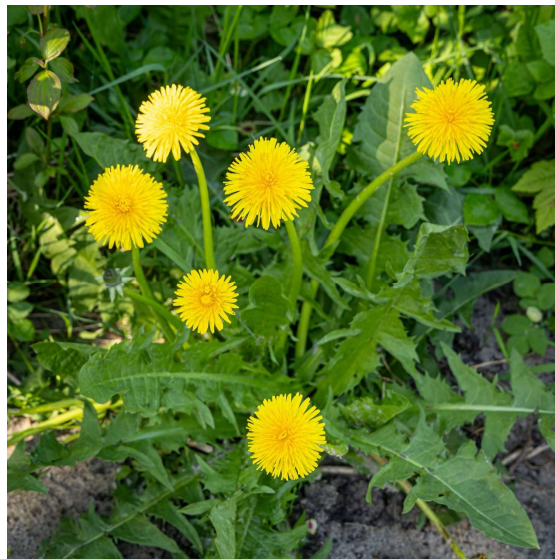

Verslag excursie plantenwerkgroep Zalkerbos Koningsdag 27 april 2025 - Ode aan de Paardenbloem

Paardenbloemen, daarvoor hoef je niet naar het Zalkerbos, maar als je er dan toch bent is het de moeite waard om ze even te bewonderen met hun goudgele pracht. *“Een ondergewaardeerde soort”* merkte Ellen op. En IJslandgangers wisten te vertellen dat paardenbloemen op IJsland veel grotere bloemen hebben dan hier.

Laten we nou, zonder het te weten, op de vijfde Dag van de Paardenbloem onze openingsexcursie van de plantenwerkgroep naar het Zalkerbos te hebben! Flora van Nederland meldt: *“Boegbeeld van onze biodiversiteit, de paardenbloem, staat in de schijnwerpers op zondag 27 april 2025. Stichting Herbarium Friscum organiseert voor de vijfde keer de Dag van de Paardenbloem, die ieder jaar plaatsvindt op de laatste zondag van april. Deze doodgewone plant die met zijn stevige penwortel altijd zo vastzit tussen de tegels op je trottoir of in tuin en park is eigenlijk een heel bijzondere en veelzijdige plant. Dit jaar is de Dag van de Paardenbloem extra feestelijk door de presentatie van de Veldgids Paardenbloemen [..]. In de Veldgids worden 200 soorten paardenbloemen beschreven en afgebeeld.”*

Die gids hadden we natuurlijk niet mee. Het is ook de vraag of we er ver mee zouden zijn gekomen. Heukels' Flora 2020 leert ons dat de Paardenbloem taxonomisch nogal ingewikkeld in elkaar zit. Ze planten zich in Nederland niet geslachtelijk voort en 'dus' zijn er allerlei vormen te onderscheiden. Klonen of mengsels van klonen worden als microsoorten aangeduid. Daarvan zijn er ten minste 250 in Nederland vastgesteld, dus al weer 50 meer dan in de nieuwe veldgids. Die microsoorten zijn in secties gegroepeerd: de Heukels' Flora benoemt er 8. Maar tussen die secties zijn er dan weer talloze tussenvormen. We hebben niet met een loep op de knieën gelegen, of we iets van die 8 secties konden onderscheiden....

Die Heukels kwam wel van pas bij het determineren van barbarakruid. De eerste bleek Gewoon barbarakruid te zijn, maar aan het eind van de excursie op de oeverwal langs de IJssel terug naar het Veerpad bleek ook Stijf barbarakruid te staan. Met het terugbladeren in excursieverslagen van de plantenwerkgroep op de site kwam ik hem ook tegen, op dezelfde plaats, bij de excursie in 2017. Ook op die oeverwal op twee locaties Karwijvarkenskervel. Dat was deze excursie misschien voor het eerst. We kenden de soort wel, bijvoorbeeld van een excursie naar de uiterwaarden van Cortenoever bij Zutphen.

In het hardhoutooibos veel bekende soorten die we eerdere jaren ook vonden. Voor het Blauwe

druifje direct bij de start pakten we de Flora erbij: wat was ook al weer het onderscheid tussen de cultivar uit de tuin en de wilde soort? De overlap tussen beide soorten is groot, maar het blad van dit Druifje was echt breder dan van de tuinsoort, dus door ons gekwalificeerd als een wilde. In mijn herinnering stond de Gulden boterbloem rechts van het pad in een wat hoger gelegen bosstrook. Ik zag het nog zo voor me. Het verrassende van het ooibos hier is dat periodiek percelen gekapt worden. En daardoor stond die boterbloem nu ineens in een open gekapt stuk, wel wat hoger rechts van het pad. Door dat kappen waren ook de uitzichten anders dan andere jaren: soms keek je ineens door tot aan de IJssel waar dat eerdere jaren niet mogelijk was. Sommige stobben van essen zijn inmiddels door een groot hek omringd. Ik vond het eigenlijk vrij lelijk. De gedachte was dat het misschien om heel oude stobben zou gaan die op deze manier beschermd worden.

Moeslook en Slangenlook waren wel te herkennen, maar staan eind april nog niet in bloei. Uiteraard kwamen we grote stukken Schaafstro tegen. Wel in bloei: drie verschillende soorten dovenetels: de witte, de gevlekte – niet per sé met een vlek op het blad, qua vorm van blad en bloem sterk lijkend op de witte, maar dan paars, en de paarse die in alles veel kleiner is dan de gevlekte en met meer afgeronde bladeren. Door de uitbreiding van het bos met een stuk weiland langs de rivier met daarin ook nog weer lager gelegen moerassiger stukken, is het aantal biotopen sterk uitgebreid. Dat levert in de loop van de wandeling ook steeds weer andere soorten op. Uiteindelijk kwamen we op 162 verschillende soorten, een mooie score voor een paar uur excursie.

Planten en insecten determineren gaat goed samen. Het lijkt alsof de insectenkennis binnen de plantenwerkgroep almaar groter wordt. En dat begint natuurlijk met een beetje de families te leren onderscheiden. De vlinders zijn een betrekkelijk eenvoudige categorie. We zagen veel Bonte zandoogjes, maar ook oranjetipjes en een landkaartje, waar we toch even over moesten nadenken, en waarschijnlijk zelfs al een koninginnenpage. Zelf oefende ik onderweg ook mijn vogelgeluiden. Daardoor hoorde ik de rietgors eerder dan ik hem zag.

Het was weer een mooie en zonovergoten start van ons platenseizoen. Niels, bedankt voor je deskundige begeleiding!

Toos Lodder